

Начало>Предприемане на съдебни действия>Къде и как>Правото на коя страна се прилага?

Правото на коя страна се прилага?

Италия

1 Източници на действащите норми

Източниците на международното частно право в Италия са националното право, регламентите и директивите на Европейския съюз и международните конвенции, по които Италия е страна.

1.1 Национални правни норми

В Италия въпроси, свързани с международното частно право, се уреждат от Закон № 218 от 31 май 1995 г., който заменя членове 16—31 от общите правни разпоредби, поместени в началото на Гражданския кодекс (*Codice Civile*).

1.2 Многостранни международни конвенции

Пълен списък на многостранните конвенции, които са в сила

За многостранните конвенции, които са в сила в Италия, моля вж. [приложения списък \(13 Kb\)](#) (13 Kb) .

1.3 Основни двустранни конвенции

Неизчерпателен списък на двустранните конвенции, които се прилагат най-често от съдилищата

Двустранните конвенции, които са се прилагали в миналото по отношение на въпроси, свързани с международното частно право, възникващи между Италия и други отделни държави — членки на Европейския съюз, са били са заменени от законодателството на Общността, прието в същата област. Регламентите, които се прилагат най-често, са Регламент (ЕО) №1393/2007 относно връчване в държавите членки на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела; Регламент (ЕО) № 1206/2001 относно сътрудничеството между съдилища на държавите членки при събирането на доказателства по граждански или търговски дела; Регламент (ЕО) № 2201/2003 относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност; и Регламент (ЕО) № 1215/2012 относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела.

По отношение на въпроси между Италия и държави извън ЕС най-често прилаганите двустранни конвенции са тези относно правната помощ и относно признаването и изпълнението на съдебни решения, които са в сила, с Аржентина (Рим, 9 декември 1987 г.), Бразилия (Рим, 17 октомври 1989 г.), Руската федерация и другите държави от бившия СССР (Рим, 25 януари 1979 г.), републиките от бивша Югославия (Белград, 7 май 1962 г.), някои от бившите доминиони на Обединеното кралство, включително Австралия и Канада (Лондон, 17 декември 1930 г.), Швейцария (признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, Рим, 3 януари 1933 г., и обезщетения при произшествия при използването на превозни средства, Рим, 16 август 1978 г.), България (Рим, 18 май 1990 г.), Румъния (Букурещ, 11 ноември 1972 г.) и Турция (Рим, 10 август 1926 г.).

2 Прилагане на съдебно-съдебни норми

2.1 Задължение на съдията да прилага служебно съдебно-съдебните норми

До каква степен и при какви обстоятелства?

Съгласно италианското право съдът трябва да прилага съдебно-съдебните норми по делото, което разглежда служебно: той трябва да определи приложимото право, без да се ограничава само до писмените изявления на страните по предмета на делото (*iura novit curia*). За проучване на чуждестранното право съдията може да получи помощ от Министерството на правосъдието, както и чрез Лондонската конвенция за обмен на правна информация между страните от 1968 г.

2.2 Препращане

Когато съдебно-съдебните норми на съда, разглеждащ делото, определят чуждестранно право, е възможно самите съдебно-съдебни норми в това чуждестранно право да определят друго приложимо право („препращане“).

Например: за уреждане на правоспособността и дееспособността на лице с английско гражданство, пребиваващо във Франция, френските съдебно-съдебни норми определят английското право. Английските съдебно-съдебни норми обаче препращат към правото на държавата по пребиваване, т.е. френското право.

Какво се прави в Италия в този случай? Какво се случва, когато италианското право определя правото на друга държава, което на свой ред препраща към италианското право или към правото на трета държава?

Всеки път, когато италианското право определя правото на друга държава, което на свой ред се позовава на правото на трета държава, препращането ще бъде прието и правото на третата държава ще се прилага само в следните случаи:

- 1) ако правото на третата държава приема препращането;
- 2) ако препращането е към италианското право.

Препращане не се осъществява, когато приложимото чуждестранно право е избрано от страните или се отнася до формата на актовете, или в случай на извъндоговорни задължения.

2.3 Промяна на критерия за определяне на приложимото право (привръзка)

Какво се случва, ако се промени критерият на привръзване, например в случай на прехвърляне на движими вещи?

Прилагат се посочените по-горе правила.

2.4 Изключения от обичайното прилагане на съдебно-съдебни норми

Възможно ли е съдилищата да откажат да прилагат приложимото чуждестранно право за сезиране, когато то е несъвместимо с международния обществен ред? Съществуват ли закони или други национални норми, които имат предимство пред съдебно-съдебните норми (повелителни разпоредби по смисъла на „особени повелителни норми“)?

Съгласно италианското право (член 16 от Закон 218/1995) съдът не може да прилага чуждестранното право за сезиране, ако последиците от него са „в противоречие с обществения ред“ (*contrari all'ordine pubblico*). Това обикновено означава „международния обществен ред“.

Правоспособността и дееспособността, както и други условия за сключване на граждански съюз се уреждат от националното право на всяка от страните в съюза към момента на неговото сключване. Ако обаче приложимото право не позволява граждански съюз между възрастни от един и същи пол, тогава се прилага италианското право (член 32-*ter* от Закон 218 от 1995 г.). В случай на сътолковение на закони (член 17 от горепосочения закон) предимство има италианското право и не се допуска отклонение, независимо от позоваването на чуждестранното право, ако това се изисква от целта и обхвата на разпоредбите на италианското право (това са „особени повелителни норми“, на италиански език „*norme di applicazione necessaria*“).

2.5 Доказване на чуждестранен закон

Роли на съдията и страните

Отговорността на съдията е да определи чуждестранното право; той може да получи помощ от страните, университетите или от Министерството на правосъдието.

Какви начини на доказване се приемат?

Като начини за доказване на чуждестранното право може да се използват инструментите, посочени в международните конвенции, информацията, предоставена от чуждестранните органи чрез Министерството на правосъдието, и становищата на вещи лица или специализирани органи.

Какво се случва, ако чуждестранното право не може да бъде установено?

В случай че е възможно, съдът ще прилага правото, идентифицирано чрез другите критерии на привързване, което влиза в действие в конкретни случаи. В противен случай се прилага италианското право.

3 Сътолковителни норми

3.1 Договорни задължения и правни действия

Член 57 от Закон 218/1995 гласи, че правото, приложимо към договорни задължения, е правото, посочено в Римската конвенция от 19 юни 1980 г. Най-общо казано, с тази конвенцията се установява, че правото, приложимо към договор, е правото, избрано от страните.

Ако не е направен никакъв избор, се прилага правото на държавата, с която договорът е най-тясно свързан, обаче при условие че се прилагат всички други международни конвенции, които могат да се отнасят до конкретното задължение (например прилагането на Хагската конвенция от 1955 г. относно продажбата на движими вещи ще се предпочита пред това на Римската конвенция от 1980 г.).

Възможно е обаче прилагането на правото, определено от международна конвенция или по волята на страните, да бъде отказано, ако то би било несъвместимо с обществения ред (например, ако е несъвместимо със задължителните норми или разпоредбите за безопасност).

След прилагането на Регламент (ЕО) № 593/2008 („Регламент Рим I“) дела, включващи договори от трансгранично естество, в които участват държави — членки на ЕС, вече не са предмет на правилата, определени в международните конвенции, а се уреждат от този регламент.

В регламента се предвижда, че основният критерий за определяне на правото, приложимо към договорни отношения, е изборът на страните.

Избраното от договарящите страни право обаче не може да ограничи прилагането на особените повелителни норми в правната система, с която договорът е най-тясно свързан.

Когато не е направен никакъв избор, регламентът предвижда редица конкретни критерии на привързване за отделните видове договори.

Например:

договор за продажба на стоки се урежда от правото на държавата по обичайното местопребиваване на продавача;

договор за наем се урежда от правото на държавата, в която се намира собствеността;

договор за предоставяне на услуги се урежда от правото на държавата по обичайното местопребиваване на доставчика на услугата.

Компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по тези въпроси се уреждат от Регламент (ЕС) № 1215/2012

(„Регламент Брюксел Ia“).

3.2 Извъндоговорни задължения

В посочения по-горе Закон 218/1995 се определят правилата, приложими в следните случаи на извъндоговорни задължения:

едностранно обещание (правото на държавата, в която е дадено обещанието);

кредитни инструменти (Женевската конвенция от 1930 г. за менителниците и записите на заповед, Женевската конвенция от 1931 г. за чековете;

докато за други кредитни инструменти основните задължения се уреждат от правото на държавата, в която е издаден инструментът);

представителство (правото на държавата, в която представителят има установена стопанска дейност или в която предимно упражнява своите правомощия);

задължения, произтичащи от правото (правото на мястото, където е настъпил фактът, довел до задължението);

отговорност за неправомерно увреждане (правото на държавата, където е настъпил фактът, но при искане от страна на жертвата, правото на държавата, където е настъпил вредоносният факт; а ако участват гражданите само на една държава, се прилага правото на тази държава).

След прилагането на Регламент (ЕО) № 864/2007 („Регламент Рим II“) дела от трансгранично естество, включващи държави — членки на ЕС, са предмет на този регламент. В него се предвижда че задълженията, произтичащи от неправомерно увреждане, от отговорността, произтичаща от деловите отношения, предхождащи сключването на договор, от отговорността, настъпила при водене на чужда работа и от неоснователното обогатяване, се уреждат от правото на държавата, в която настъпва вредата, независимо от държавата, в която е настъпил вредоносният факт. Страните могат да изберат правото въз основа на споразумение, сключено след настъпването на вредоносния факт.

Компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по тези въпроси се уреждат от Регламент (ЕС) № 1215/2012

(„Регламент Брюксел Ia“).

3.3 Правно положение на субекта и негови аспекти, свързани с гражданското състояние (име, местопребиваване, правоспособност и дееспособност)

Гражданското състояние и правоспособността и дееспособността, както и съществуването и съдържанието на лични права, включително правото на име, се уреждат от националното право на заинтересованата страна, с изключение на правата, произтичащи от семейните връзки, по отношение на които правилата за сезиране са определени в Закон 218/1995, който се прилага за всеки отделен случай.

3.4 Установяване на произход, в т.ч. осиновяване

Произход и гражданство се придобиват въз основа на националното право на родителите или на единия от родителите към момента на раждането. Произходът и личните и финансови отношения между родители и дете, включително родителската отговорност, се уреждат от националното право на детето към момента на раждането.

Независимо от тези препратки към други закони обаче, преимущество пред чуждестранното право има италианското законодателство, което утвърждава принципа, че има само един статут на „дете“ (и по този начин децата, родени от брачни и несемейни двойки, трябва да бъдат третираны еднакво), който предоставя родителска отговорност на двамата родители, изисква и двамата родители да осигурят издръжка за детето и дава правомощия на съдилищата да предприемат мерки за ограничаване или отнемане на родителската отговорност в случаи на поведение, което е във вреда на детето.

Когато в италиански съд се подава молба за осиновяване на дете, с което на детето се дава статут на родено в брак дете, се прилага италианското право (Закон 184/1983). Член 29 и сл. от Закон 184/1983 съдържат, наред с другото, конкретно правило за случаи, когато се иска осиновяването на деца с чуждо гражданство от лица, пребиваващи в Италия, при което се прилагат изискванията на Хагската конвенция от 29 май 1993 г. относно международното осиновяване.

Подробни разпоредби за различни възможности по отношение на други съгласителни норми се съдържат в член 38 от Закон 218/1995.

Компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения, свързани с родителска отговорност се уреждат от Регламент (ЕО) № 2201/2003.

3.5 Брак, извънбрачни двойки/фактическо съжителство, партньорства, развод, съдебна раздяла, задължения за издръжка

При брачни дела личните отношения между съпрузите се уреждат от правото по гражданство на съпрузите, ако те имат еднакво гражданство, или от правото на държавата, в която са прекарвали по-голямата част от брачния си живот.

Правото, приложимо към личните отношения, се прилага и като общо правило по отношение на режима на съпругеска имуществена собственост, уреждащ съвместното или отделното притежание на собственост, но тук са възможни изключения, когато това е уговорено от съпрузите или в други специално предвидени от закона случаи.

Италианското право признава съюзи между лица от един и същи пол (*unioni civili*, „граждански съюзи“), които се подчиняват на почти същите правни норми като брака, с изключение на правото на осиновяване. Гражданските съюзи се уреждат от правото на държавата, в която е сключен съюзът, освен ако едната от страните не поиска от съда да приложи правото на държавата, в която са прекарвали по-голямата част от съвместния си живот. Правото, приложимо към режимите на имуществена собственост, е и правото на държавата, където е сключен гражданският съюз, но е възможно да се регистрира споразумение между страните, че приложимото право трябва да бъде правото на държава, в която пребивава поне единия от тях, или чийто гражданин е той.

Брак, сключен в чужбина от италиански гражданин с лице от същия пол, има силата на граждански съюз, уреден от италианското право. Законната раздяла и развод, както и прекратяването на граждански съюз се уреждат от Регламент (ЕС) № 1259/2010, който има предимство пред Закон 218/1995. Това позволява на съпрузите (или на гражданските партньори) да определят приложимото право, при условие че е едно от следните: правото на държавата, в която пребивават и двамата; правото на държавата, в която последно са пребивавали заедно, ако единият от тях все още живее там по време на сключване на споразумението; правото на държавата, чийто гражданин е някой от тях; или правото на съда, разглеждащ делото. Ако страните не са сключили споразумение, се прилагат същите критерии на привързване в приоритетен ред (първите са с предимство пред вторите и така нататък).

И накрая, възможно е лицата, които не са сключили брак или граждански съюз, да сключат споразумения за съжителство. Тези се уреждат от правото по гражданството на двойката, ако имат едно и също гражданство, а ако ли не — от правото на държавата, в която са прекарвали по-голямата част от съвместния си живот.

Задълженията за семейна издръжка се уреждат в съответствие с Хагската конвенция от 2 октомври 1973 г.

Компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела се уреждат от Регламент (ЕО) № 2201/2003.

3.6 Режими на имуществени отношения

В Италия общият принцип е, че съпругеската имуществена собственост се притежава съвместно (*comunione dei beni*).

Съпрузите могат да изберат и алтернативна система като тази, при която всеки от тях притежава собственото си имущество отделно (*separazione dei beni*), или друга договореност, която са установили със споразумение помежду си.

3.7 Завещания и наследяване

Необходимо е да се разграничават два периода.

Когато откриването на наследството (*apertura della successione*) е станало преди 17 август 2015 г., наследството се урежда от националното право на починалия към момента на смъртта му. Докато е все още жив, даден завещател чрез волеизявление в завещанието може да подчини наследството на правото на държавата, в която пребивава; ако той е италиански гражданин, този избор не засяга правата на наследниците, пребиваващи в Италия, които имат право по закон да поделят наследството (*legittimari*, член 46 от Закон 218/1995).

По отношение на наследство, открито на и след 17 август 2015 г., се прилага Регламент (ЕС) № 650/2012 и замества посочените по-горе договорености. Тези наследства се уреждат от правото по обичайното местопребиваване на починалия към момента на смъртта му. Завещателят може да разпреди правото, което урежда наследството му, да е правото на държавата, чийто гражданин е той към момента на избора си или към момента на смъртта си. С регламента се въвежда също така европейското удостоверение за наследство, което потвърждава статута на титуляря като наследник, заветник или изпълнител в различните държави членки.

3.8 Недвижимо имущество

Недвижими имоти, движими вещи (в този контекст не изглежда полезно да се настоява за подробни правила относно нематериални активи).

Имоти и други вещни права се уреждат от правото на държавата, в която се намира собствеността.

В случай на недвижим имот, разположен в държава — членка на ЕС, се прилага Регламент (ЕС) № 1215/2012 (Регламент „Брюксел Ia“): в него се установява, че за вещните права върху недвижим имот са компетентни съдилищата на държавата членка, в която се намира имотът.

3.9 Несъстоятелност

В италианското право не се предвижда изрична разпоредба за правото, приложимо при наличието на съгласително на закони, свързани с несъстоятелност.

Единните правила относно съгласително на закони между държавите — членки на ЕС, са определени в Регламент (ЕС) № 848/2015. Той предвижда производство по несъстоятелност да бъде образувано в държавата членка, в която се намира центърът на основните интереси на длъжника; правото, приложимо към производствата по несъстоятелност и последиците от тях, е това на държавата членка, на чиято територия е образувано такова производство.

Списък на многостранните конвенции, по които Италия е страна

1. БРАК, РАЗДЯЛА, РАЗВОД

Хагската конвенция от 1 юни 1970 г. за признаване на разводите и законната раздяла.

Конвенция на Съвета на Европа относно предотвратяването и борбата с насилието срещу жените и домашното насилие, открита за подписване в Истанбул на 11 май 2011 г. (Закон № 77 от 27 юни 2013 г.).

2. БАЩИНСТВО И ОСИНОВЯВАНЕ

Мюнхенска конвенция от 5 септември 1980 г. относно приложимото право за фамилените и собствените имена.

Хагска конвенция от 29 май 1993 г. за защита на децата и сътрудничество в областта на международното осиновяване.

3. МАЛОЛЕТНИ И НЕПЪЛНОЛЕТНИ

Хагска конвенция от 5 октомври 1961 г. относно компетентността на органите и приложимото право в областта на закрилата на непълнолетните

Хагска конвенция от 25 октомври 1980 г. за гражданските аспекти на международното отвлечение на деца.

Люксембургска европейска конвенция от 20 май 1980 г. за признаване и изпълнение на решения за упражняване на родителски права и възстановяване упражняването на родителските права.

Хагска конвенция от 19 октомври 1996 г. за компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата (Закон № 101 от 18 юни 2015 г.).

4. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ИЗДРЪЖКА ПРИ СЕМЕЙНИ ВРЪЗКИ

Нюйоркската конвенция от 20 юни 1956 г. за събирането на издръжка в чужбина.

Хагска конвенция от 2 октомври 1973 г. за признаване и изпълнение на решения, свързани със задължения за издръжка.

Хагска конвенция от 2 октомври 1973 г. за приложимото право към задълженията за издръжка.

5. ГРАЖДАНСТВО И ЛИПСА НА ГРАЖДАНСТВО

Нюйоркската конвенция от 28 септември 1954 г. за статута на лицата без гражданство.

Женевска конвенция от 28 юли 1951 г. за статута на бежанците и Нюйоркски протокол от 31 януари 1967 г.

6. НАСЛЕДЯВАНЕ

Вашингтонската конвенция от 26 октомври 1973 г. за предоставянето на единен закон за формата на международно завещание.

Хагска конвенция от 2 октомври 1973 г. за международното управление на имуществото на починали лица.

7. ДОГОВОРНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Римската конвенция от 19 юни 1980 г. относно приложимото право към договорни задължения.

Конвенция от Лугано от 16 септември 1988 г. относно компетентността и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела.

8. МЕЖДУНАРОДНА ТЪРГОВИЯ

Хагска конвенция от 15 юни 1955 г. относно приложимото право към международната продажба на стоки.

Виенската конвенция (ООН) от 11 април 1980 г. относно договорите за международната продажба на стоки.

Женевска конвенция от 19 май 1956 г. за договора за международен автомобилен превоз на стоки.

9. КРЕДИТНИ ИНСТРУМЕНТИ

Женевската конвенция от 7 юни 1930 г. за единен закон за менителниците и записите на заповед и за уреждане на определени стълкновения на закони.

Женевската конвенция от 19 март 1931 г. за единен закон за чековете и за уреждане на определени стълкновения на закони.

10. ИЗВЪНДОГОВОРНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Парижката конвенция от 29 юли 1960 г. за гражданска отговорност в областта на ядрената енергия (и допълнителните протоколи към нея).

Брюкселската конвенция от 29 ноември 1969 г. за гражданска отговорност за щети от замърсяване с нефт.

11. АРБИТРАЖ

Нюйоркската конвенция от 10 юни 1958 г. за признаване и изпълнение на чуждестранни арбитражни решения.

Европейската конвенция от 21 април 1961 г. за външнотърговски арбитраж.

12. СЪДЕБНА ПОМОЩ И СЪТРУДНИЧЕСТВО

Хагска конвенция от 1 март 1954 г. за гражданското производство.

Хагска конвенция от 15 ноември 1965 г. за връчване в чужбина на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела.

Хагска конвенция от 18 март 1970 г. за събиране на доказателства в чужбина по граждански или търговски дела.

Конвенция от Лугано от 16 септември 1988 г. относно компетентността и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела.

13. ДОВЕРИТЕЛНО УПРАВЛЕНИЕ

Хагска конвенция от 1 юли 1985 г. за приложимото право към доверителната собственост и признаването ѝ.

Координацията между правилата на международните конвенции, по-специално единните правни норми и съответните вътрешни правила на международното частно право, е гарантирана от член 2 от Закон 218/1995, съгласно който фактът, че положение или връзка попадат в обхвата на националното право, не засяга прилагането в същия случай на международните конвенции, които са в сила за Италия.

Последна актуализация: 22/12/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.